

Regelbunden tillsyn i Västra skolan

Förskoleklass

Grundskola årskurserna 1–5

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Jokkmokks kommun under hösten 2009 och besökt Västra skolan den 6 oktober 2009. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn/).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har huvudmannen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 3 mars 2010.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Västra skolan, dels den information som samlats in under besöket. I Västra skolan intervjuades rektorn, lärare, annan personal och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av Västra skolan

Tabell 1: Antal elever på Västra skolan

Skolan	Antal elever
Förskoleklass	28
Grundskola	139

Källa: Skolans statistik

Jokkmokks kommun har cirka 5 300 invånare och ligger i Norrbottens län. Kommunen har fyra grundskolor. Västra skolan är belägen centralt i tätorten Jokkmokk och omfattar verksamheterna förskoleklass och grundskolans årskurser 1–5. Vid skolan finns också en förberedelseklass som tar emot nyanlända elever.

Eleverna är organiserade i åldershomogena klasser och personalen är fördelad på två arbetslag. Ett arbetslag ansvarar för förskoleklass samt årskurserna 1–2 och det andra arbetslaget ansvarar för årskurserna 3–5.

En rektor ansvarar för verksamheten liksom för den fritidsverksamhet som finns i skolans lokaler. Till sin hjälp har rektor en ledningsgrupp som förutom honom själv, består av en pedagog från vardera arbetslaget. Rektor ingår också tillsammans med specialpedagogerna på enheten i ett arbetslag där de arbetar med att kartlägga behov och fördela resurser. Skolans elevhälsoteam består av rektor, skolsköterska, kurator, specialpedagoger och representanter från ledningsgruppen.

Jokkmokks kommun har fastställt en lokal arbetsplan avseende Samisk kultur och historia. Arbetsplanen är beslutad att vara obligatorisk i alla förskolor och grundskolor. Fritidshemsverksamheten vid Västra skolan beskrivs i en egen rapport; Regelbunden tillsyn av skolbarnsomsorg.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

1 Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Kommentar och bedömning:

Västra skolan genomför nationella ämnesprov i årskurs 5. Enligt skolans statistik över elevernas måluppfyllelse år 2008 framgår att cirka 86 procent av eleverna i årskurs 5 nått kravnivån för godkänt resultat i ämnet matematik. I ämnena svenska och engelska är motsvarande siffror 88 procent. År 2009 visar resultaten att 87 procent av eleverna nått kravnivån för godkänt resultat i ämnena matematik och svenska och något fler i ämnet engelska. I jämförelse mellan flickors och pojkars resultat konstaterar Skolinspektionen att flickorna de senaste två åren nått sämre resultat än pojkarna. Tidigare år har skillnaden mellan pojkar och flickor varit mindre. Skillnaden kan förklaras med att pojkarna har förbättrat sina resultat på de nationella ämnesproven medan flickornas resultat har försämrats. Enligt rektor förklaras pojkarnas förbättrade resultat av det genusarbete som pågår på skolan.

I den statistik som skolan redovisar över elevernas måluppfyllelse i varje ämne år 2009 framgår att flertalet elever klarat målen i de praktiskt estetiska ämnena. Lägst måluppfyllelse har ämnena kemi, geografi, och samhällskunskap. Generellt har fler pojkar än flickor i årskurs 5 inte uppnått målen för godkänt i de olika ämnena.

Skolinspektionen bedömer att skolan i sitt systematiska kvalitetsarbete ytterligare behöver analysera måluppfyllelsen och kontinuerligt följa upp och analysera skillnader mellan flickors och pojkars resultat.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 2 kap. 6 § grundskoleförordningen finns för varje ämne en kursplan. I kursplanen anges de mål som undervisningen ska sträva mot, och de mål som eleverna ska ha uppnått efter det femte och det nionde skolåret. I kursplanerna för ämnena matematik, svenska och svenska som andraspråk anges även de mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det tredje skolåret. Enligt läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m. ,Lpo 94, 2.7 Bedömning och betyg, ska läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn.

Västra skolan utvärderar och dokumenterar kontinuerligt elevernas resultat i ämnena svenska, matematik och i viss mån engelska. I övriga ämnen är inte uppföljning och dokumentation kopplad till kursplanernas och läroplanens mål lika tydlig. I årskurs fem gör dock varje lärare en sammanställning av bedömd kunskapsnivå för alla elever i varje ämne eller ämnesområde som lämnas till rektorn.

Skolinspektionen bedömer att lärarna på ett tydligare sätt måste följa upp, dokumentera, utvärdera och analysera varje elevs kunskapsutveckling i förhållande till kursplanernas och läroplanens krav i samtliga ämnen.

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.3 Lärarna upprättar en individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 7 kap. 2 § grundskoleförordningen ska läraren vid utvecklingssamtalen i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i relation till målen i varje ämne som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Skolverkets allmänna råd om den individuella utvecklingsplanen anger också att planen sammantaget bör ange vilka kunskaper och förmågor eleven ska utveckla.

Inför höstterminen 2008 trädde nya bestämmelser om individuella utvecklingsplaner i kraft. Bestämmelserna innebär att de individuella utvecklingsplanerna inte längre ska vara enbart framåtsyftande utan också innehålla skriftliga omdömen om elevens kunskaper i varje ämne och varje årskurs och även innehålla eventuella överenskommelser som träffats under utvecklingssamtalen. Den individuella utvecklingsplanen kan även innehålla omdömen om elevens utveckling i övrigt inom ramen för läroplanen. Det är rektorn som beslutar om utformningen av den skriftliga informationen som ska ges i utvecklingsplanen.

Vid Västra skolan upprättas individuella utvecklingsplaner (IUP) för alla elever i samband med utvecklingssamtalen. De individuella utvecklingsplaner som Skolinspektionen tagit del av sammanfattar inte tydligt vilka kunskaper som eleven ska utveckla och är av skiftande kvalitet. Flera av planerna saknar utvärderingsbara mål och är kortfattade när det gäller beskrivning av hur målen ska nås. Planerna saknar dessutom skriftliga omdömen och är heller inte alltid tydligt kopplade till nationella mål. Exempel är; Sitta still och vara tyst, bli mer arbetsam, sluta surra på lektionerna.

Skolinspektionen bedömer att Västra skolan behöver utveckla sina individuella utvecklingsplaner så att de tydligare utgår från nationella mål. Planerna ska innehålla skriftliga omdömen och tydligt sammanfatta vilka kunskaper och förmågor som eleven ska utveckla. Likaså måste skolans ansvar tydliggöras. Mer information finns i Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2009:16) om den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen.

1.3 Bedömning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.2 Vid bedömning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt läroplanen ska läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling. Som tidigare nämnts, se bedömningspunkt 1.2.1, behövs åtgärder för att säkerställa att lärarna gör bedömningar av elevernas kunskaper i samtliga ämnen som utgår från de nationella målen i grundskolans kursplaner i årskurserna 3 och 5.

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Av 4 kap. 2 § skollagen framgår att eleverna ska ha inflytande över hur deras utbildning utformas. Omfattningen och utformningen av elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, framgår bland annat följande. Skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. Det är inte minst viktigt som underlag för den enskildes val i skolan. Vidare framgår av Lpo 94, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, att läraren ska utgå från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sin inläring och för sitt arbete i skolan, se till att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad, verka för att flickor och pojkar får ett lika stort inflytande över och utrymme i undervisningen, svara för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer och tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen och förbereda eleverna för delaktighet och medansvar och för de rättigheter och skyldigheter som präglar ett demokratiskt samhälle. Av skolans kvalitetsredovisning framgår att elevinflytande är ett utvecklingsområde. I redovisningen framgår vidare att definitionen av elevinflytande inte är förankrat hos alla pedagoger. Elever menar också att i vilken mån de ges möjlighet till inflytande beror på vilken lärare de har. I intervjuer med lärare framkommer att det i vissa klasser är så oroligt att lärare själva måste ta ansvar för att planera och bestämma aktuella arbetsområden och arbetssätt. Någon tydlig strategi för att medvetet lära eleverna att påverka och ta ansvar för sitt lärande framkommer inte i samtal med lärare och elever. Skolinspektionen bedömer att arbetet med att ge eleverna inflytande över det egna lärandet behöver utvecklas. Skolan har ett ansvar för att engagera eleverna i sin egen utbildning. En viktig utgångspunkt är att lärare informerar och förklarar målen för undervisningen för eleverna. Genom att också i högre grad uppmuntra eleverna att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen kan de utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar.

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att göra skolan till en god miljö för elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 2.2 Kunskaper framgår att läraren ska samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen. Vidare framgår enligt Lpo 94, 2.5 Övergång och samverkan att samarbetsformer mellan förskoleklass, skola och fritidshem ska utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande. För att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv ska skolan också sträva efter att nå ett förtroendefullt samarbete med förskolan samt med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Samarbetet ska utgå från de nationella och lokala mål och riktlinjer som gäller för respektive verksamhet. Personalen på Västra skolan är organiserad i två arbetslag. Vid intervjuer framkommer att samverkan i form av pedagogiska diskussioner främst genomförs inom arbetslagen och i mindre omfattning mellan arbetslagen. Arbetet med att följa elevers kunskapsutveckling och bedömningar sker exempelvis i begränsad omfattning gemensamt för all personal. Det framkommer också att det råder olika synsätt på specialpedagogiskt stöd och vad elevinflytande innebär och hur det arbetet kan genomföras. Skolan har lagt ner mycket arbete på att hitta tydliga rutiner vid övergångar. Den information som främst förs över handlar om specialpedagogiska insatser och mindre om olika arbetssätt, arbetsformer och innehåll. Även om övergången mellan årskurserna förbättrats så konstaterar Skolinspektionen att samverkan vad gäller elevernas allsidiga lärande i ett längre perspektiv behöver utvecklas såväl inom skolan som mellan skolor. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver förbättra sin samverkan både inom skolan och med övriga skolor i skolområdet för att stärka förutsättningarna att följa elevernas kunskapsutveckling under hela skoltiden.

1.4.5 Utbildningen i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 2.2 Kunskaper, framgår att läraren bland annat ska utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande och organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga. I bilagan till förordningen om kursplaner i grundskolan anges följande: Mål att sträva mot uttrycker den inriktning undervisningen ska ha när det gäller att utveckla elevernas kunskaper. De tydliggör därmed de kunskapskvaliteter som är väsentliga i ämnet. Dessa mål utgör det främsta underlaget för planeringen av undervisningen och sätter inte någon gräns för elevens kunskapsutveckling. Mål att uppnå anger den miniminivå av kunskaper som alla elever ska uppnå det femte respektive det nionde skolåret. Målen uttrycker därmed en grundläggande kunskapsnivå i ämnet vid dessa bägge tidpunkter. I intervjuer framkommer att det varierar i vilken utsträckning och på vilket sätt undervisningen vid Västra skolan anpassas till varje elevs behov, förutsättningar och tänkande. Avgörande är den enskilde lärarens intresse och förmåga. Enligt lärare är det ganska vanligt att alla elever i en klass har samma arbetsuppgifter, oavsett var de befinner sig i sitt lärande och att utgångspunkten i första hand är mål att uppnå. De anpassningar som görs är främst i form av gruppindelningar, ökad tillgång av pedagoger och stöd av dator som hjälpmedel. Anpassning görs i huvudsak för att möta elever i behov av särskilt stöd. Däremot anpassas undervisningen inte på samma sätt till övriga elever, vilket riskerar att dessa elever inte ges tillräckliga utmaningar. Skolinspektionen bedömer att undervisningen i högre grad måste anpassas till varje elevs särskilda förutsättningar och behov så att utmaningar kan ges till alla elever. Som ett led i det arbetet är det angeläget att rektor och personal utvärdera arbetssätt och arbetsformer.

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Av 4 kap. 1 § skollagen framgår att särskilt stöd ska ges till elever som har svårigheter i skolarbetet. Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 2.2 Kunskaper, framgår bland annat att alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och hjälpa elever i behov av särskilt stöd. Läraren ska bland annat stimulera, handleda och ge särskilt stöd till elever som har svårigheter. Av 5 kap. 1 § grundskoleförordningen framgår att om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att behovet utreds. Av 5 kap. 4 § grundskoleförordningen framgår att en elev ska ges stödundervisning, om det kan befaras att eleven inte kommer att nå de mål som minst ska ha uppnåtts vid slutet av det tredje, det femte och det nionde skolåret eller om eleven av andra skäl behöver särskilt stöd. Enligt skollag och grundskoleförordning är elevens rätt till särskilt stöd inte begränsat till vissa ämnen utan gäller alla ämnen.

Tillsynen visar att Västra skolan har god tillgång till specialpedagoger. Skolan har också utarbetade rutiner med en tydlig arbetsgång för att uppmärksamma elever i behov av särskilt stöd. Särskilt väl fungerar identifieringen av svårigheter i ämnena svenska och matematik och även till viss del i engelska. Skolinspektionen uppfattar att eleverna får det stöd de har rätt till i framför allt i ämnet svenska. I övriga ämnen varierar omfattningen av de stödinsatser som ges.

Västra skolan har under det senaste året generellt omfördelat sina specialpedagogiska resurser från de äldre till de yngre eleverna. Samtidigt framstår den specialpedagogiska organisationen till delar "statisk" på så sätt att lärare är kopplade till speciella klasser och ämnen utifrån deras specifika kompetenser. Det finns dock en strävan efter att få till stånd ett mera flexibelt arbetssätt för att bättre kunna möta elevers behov. I det arbetet gör specialpedagoger täta uppföljningar på individnivå för att kunna göra förändringar.

I intervjuer framkommer olika uppfattningar om hur resurser ska användas och i vilken form och på vilket sätt det särskilda stödet ska ges. Det framkommer också att uppföljning och utvärdering av skolans samlade stödinsatser är mer begränsad.

Skolinspektionen bedömer det angeläget att rektorn arbetar för en samsyn kring arbetet med särskilt stöd. I det arbetet är det väsentligt att kontinuerligt utvärdera och dokumentera det stöd som ges inte bara på individ- utan även på skolnivå. Utvärdering är även viktig för att skolan ska kunna säkra att resurser används på ett sådant sätt att det kommer alla elever tillgodo. Skolan måste också säkerställa att särskilt stöd ges i alla ämnen.

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Av 5 kap. 1 § grundskoleförordningen framgår att om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. De åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av har en tydlig struktur och upplevs som bra verktyg av personalen. Åtgärdsprogrammen anger dock inte på vilket sätt uppföljning ska genomföras. I intervjuer uppger personal att åtgärdsprogram utarbetas främst i de fall eleverna är i behov av särskilda stödåtgärder i ämnena svenska, matematik och engelska. Mot bakgrund av vad som beskrivits i bedömningspunkten ovan, riskerar skolans begränsningar vad gäller åtgärdsprogram att alla elever inte får det stöd de har rätt till. Skolinspektionen bedömer därför att skolorna måste säkerställa att åtgärdsprogram utarbetas för alla elever som är i behov av särskilt stöd. För stöd i utformningen av åtgärdsprogram se Skolverkets allmänna råd för arbetet med åtgärdsprogram (SKOLFS 2008:25).

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 1 kap. 2 § skollagen ska verksamheten i skolan utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar inom skolan ska främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Särskilt ska den som verkar inom skolan främja jämställdheten mellan könen samt aktivt motverka alla former av kränkande behandling, såsom mobbning och rasistiska beteenden.

Enligt rektor och personal bedrivs ett aktivt värdegrundsarbete vid Västra skolan. Såväl elever som lärare uppfattar att skolan i huvudsak utgör en trygg miljö som de trivs i. I samtal framhålls fördelen med den lilla skolan och att alla känner alla och att det sällan förekommer kränkningar. Skolan har också kamrattstödare som fungerar väl. Eleverna får besvara trivselenkäter och i samband med utvecklingssamtalen används "husmodellen" för att lokalisera om det finns platser som är mindre trygga inom skolområdet. I skolans kvalitetsredovisning nämns också att pedagoger varje dag hjälper barnen med att reda ut eventuella konflikter och meningsskiljaktigheter för att de ska kunna gå vidare och utveckla sin egen förmåga att lösa konflikter.

I intervjuer framkommer dock att arbetsron inte är så bra i några klasser och att språkbruket behöver förbättras. Det framkommer också att det varierar mellan klasser i vad mån skolans regler efterlevs. Skolan har utarbetat en värdegrundsplattform, vilken i kvalitetsredovisningen beskrivs inte fullt ut förankrad i verksamheten.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver stärka sitt förebyggande arbete enligt läroplanens intentioner för att få arbetsro i klasserna och för att Västra skolan ska fortsätta att vara en trygg miljö för alla elever.

2.1.3 Skolan har upprättat en plan mot kränkande behandling i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Den likabehandlingsplan som Skolinspektionen granskat har Västra skolan utarbetat utifrån kraven i lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling. Denna lag har upphört och från och med den 1 januari 2009 regleras skyldigheten att utarbeta årliga planer mot kränkande behandling och diskriminering i 14 a kap. skollagen samt i diskrimineringslagen. Kravet har skärpts genom att numera ska planerna upprättas årligen, inte bara följas upp och ses över. Planerna ska således, utifrån en aktuell kartläggning av verksamheterna, upprättas årligen. Skolinspektionen utövar tillsyn av att skolan följer bestämmelserna i skollagen. Diskrimineringsombudsmannen har tillsyn över diskrimineringslagen. Tillsynen visar att Västra skolan inte har upprättat en årlig plan mot kränkande behandling i enlighet med kraven i skollagen. Detta måste åtgärdas. Skolinspektionen vill framhålla vikten av att planen utgår från en aktuell kartläggning.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
I 4 kap. 3 a § skollagen finns bestämmelser om utbildningens omfattning i grundskolan (timplan), vilket framgår av bilaga 3. Enligt 2 kap. 6 § grundskoleförordningen ska det för varje ämne finnas en kursplan. I kursplanen anges de mål som undervisningen ska sträva mot, och de mål som eleverna ska ha uppnått efter det tredje, femte och det nionde skolåret. I intervjuer framkommer att den timplan som skolan arbetar efter inte stämmer med den faktiskt utlagda tiden för undervisningens genomförandet. Exempelvis anges att engelskan ska genomföras i årskurs 3 men i praktiken genomförs den i årskurs 1. Vidare framgår vid en granskning av elevernas scheman att de till stor del består av arbetspass. Vilken tid eller vilka ämnen utifrån skolans timplan som eleverna ges är inte tydlig. Varken rektorn eller lärarna har något system för att säkerställa elevernas rätt till garanterade undervisningstimmar i skolans ämnen.

Skolinspektionen bedömer att skolan måste säkerställa att skolans elever får sin garanterade undervisningstid i alla ämnen i enlighet med kraven i skollagen och grundskoleförordningen.

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Av 2 kap. 9 § grundskoleförordningen framgår att om en eller båda av elevens vårdnadshavare har ett annat språk än svenska som modersmål och språket utgör dagligt umgängesspråk för eleven, ska eleven få sin undervisning i detta språk som ett ämne (modersmålsundervisning), om eleven har grundläggande kunskaper i språket och eleven önskar få sådan undervisning.

Västra skolan har ett antal elever med annat modersmål än svenska. I intervjuer framkommer att alla elever som har rätt till modersmålsundervisning inte informeras och erbjuds undervisning i sitt modersmål. Vidare framkommer att skolan saknar rutiner för hur informationen om rätten till modersmålsundervisning ska gå till. Likaså är det otydligt vem som är ansvarig för denna information.

Skolinspektionen bedömer att skolan måste säkerställa att alla elever får information om deras rätt och möjlighet till modersmålsundervisning. För bedömning av tillgången till modersmålsundervisning, se kommunbeslutet.

3.1.3 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 2 kap. 15 § grundskoleförordningen ska undervisning i svenska som andraspråk om det behövs anordnas för elever som har ett annat språk än svenska som modersmål.

Vid Västra skolan genomförs svenska som andraspråk i huvudsak i form av stödundervisning i svenska.

Skolinspektionen vill klargöra att ämnet svenska som andraspråk har en egen kursplan och ska erbjudas istället för svenska för de elever som behöver det. Skolinspektionen bedömer att skolan måste säkerställa att svenska som andraspråk anordnas i enlighet med författningarna.

14 (17)

3.1.4 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2.2 Rektorn har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3 Rektors ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 2 kap. 2 § skollagen ska det för ledningen av utbildningen i skolorna finnas rektorer. Rektorn ska hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Det åligger rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar, framgår att som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen.

Rektorn för Västra skolan håller sig i huvudsak förtrogen med det dagliga arbetet i skolan och tar också det övergripande ansvaret för verksamheten. Rektorn uppskattas av personalen för sitt engagemang i arbetet med elever i behov av

särskilt stöd och är också drivande i skolans genusarbete. Vidare framkommer att rektor är öppen för diskussioner men bland personalen påtalas behov av tydligare styrning i de pedagogiska diskussionerna.

Som tidigare nämnts, under bland annat punkten 1.2.1, och 3.4.1 finns brister i skolans arbete med uppföljning, dokumentation och utvärdering relaterat till de nationella målen i alla ämnen. Ett arbete som ska ligga till grund för skolans kvalitets- och utvecklingsarbete.

Skolinspektionen bedömer att rektorn, inom ramen för kvalitetsarbetet, behöver ta ett tydligare pedagogiskt ledningsansvar så att skolans resultat följs upp, dokumenteras och utvärderas i relation till de nationella målen.

3.3.2 Rektor fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg iakttas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, framgår bl.a. följande. Skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Vidare framgår av Lpo 94, 2.8 Rektors an-

svar, att rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen. Rektorn har ansvaret för skolans resultat.

Tillsynen visar att uppföljning och utvärdering vid Västra skolan till viss del sker i arbetslagen. I slutet av höstterminen utvärderar arbetslagen verksamheten för det gångna året utifrån områden som kommunen tillhandahåller. Dessa områden följer läroplanens målområden. Det är arbetslagsledarna som ansvarar för dokumentationen i arbetslagen, vilken sedan bearbetas och analyseras i ledningsgruppen. Detta innebär att det i huvudsak är ledningsgruppen som analyserar resultaten och som också kommer med förslag på åtgärder. Medvetenheten om Västra skolans resultat och utvecklingsbehov varierar därför bland skolans lärare.

I bedömningspunkt 1.2.1 framkommer att lärarna på ett tydligare sätt måste följa upp, dokumentera, utvärdera och analysera varje elevs kunskapsutveckling i förhållande till kursplanernas och läroplanens mål i samtliga ämnen. En viktig förutsättning för det systematiska kvalitetsarbetet är kunskapsuppföljning i alla ämnen.

Skolinspektionen bedömer att Västra skolan behöver se över sina rutiner för kvalitetsarbete så att uppföljning, dokumentation, utvärdering och analys blir hela skolans angelägenhet och kan ligga till grund för beslut om skolans fortsatta utveckling.

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 1 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola som ingår i det offentliga skolväsendet årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Enligt 3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska kvalitetsredovisningarna innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningarna ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas. Arbetet med kvalitetsredovisningen ska främja kvalitetsarbetet och den skriftliga kvalitetsredovisningen ska vara ett verktyg för att regelbundet stämma av hur långt verksamheten kommit i det löpande kvalitetsarbetet.

Den senaste kvalitetsredovisningen för Västra skolan innehåller till viss del det

förordningen kräver, dock är redovisningen av måluppfyllelsen inte alltid tydlig. Även analyser och förslag på åtgärder är sparsamt beskrivna.

Vidare konstaterar Skolinspektionen att förskoleklassens måluppfyllelse inte finns redovisad i kvalitetsredovisningen.

Av den verksamhetsbedömning som skolan fyllt i inför inspektionsbesöket kan utläsas att eleverna och vårdnadshavarna inte fått möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisningen. Detta bekräftas även i intervjuerna. Det är rektorn tillsammans med ledningsgruppen som upprättar kvalitetsredovisningen med stöd av lärarnas utvärderingar. Lärarna uppger att de endast i liten omfattning har kännedom om redovisningens innehåll och resultat. Lärare påtalar också att de inte känner igen sig i alla beskrivningar. För att kvalitetsredovisningen ska kunna bli ett reellt verktyg för skolans utveckling behöver skolans systematiska kvalitetsarbete utvecklas, se punkt 3.4.1. Lärare behöver få en större förståelse för kvalitetsarbetet. Även elever och föräldrar behöver ges möjlighet att delta i arbetet.

Skolinspektionen bedömer att Västra skolans kvalitetsredovisning behöver utvecklas så att den på ett tydligare sätt främjar kvalitetsarbetet genom att mer konkret beskriva mål, resultat, analys och åtgärder för förbättring. Lärare behöver också ta mer aktiv del i utarbetandet av kvalitetsredovisningen och elever och deras vårdnadshavare behöver ges möjlighet att delta. Vidare måste förskoleklassens måluppfyllelse bedömas. Stöd för hur kvalitetsredovisningar kan upprättas finns i Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:18) om kvalitetsredovisning. Enligt 3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m ska uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplaner och planer mot kränkande behandling redovisas i kvalitetsredovisningen. Ändringen trädde i kraft den 1 januari 2009 och ska tillämpas första gången för kvalitetsredovisningar som avser 2009.

2009-12-03 Umeå

AnnaCarin Nilsson

Solweig Bäckman